

"GŁOŚCIE MIŁOŚĆ PRZEZ PRAWDĘ"

Przemówienie Ojca Świętego Jana Pawła II
do uczestników Kapituły Generalnej Augustianów^x

Drodzy Bracia!

1. Jestem bardzo szczęśliwy, że mogę was przyjąć na tej szczególnej audiencji, przewidzianej dla was - uczestników Kapituły Generalnej Zakonu Augustiańskiego, która jest z kolei 174, począwszy od 1256 roku. Moje pozdrowienia kieruję do Przewodniczącego Generalnego, o. Teodora V. Tacka, który w ostatnich latach kierował zakonem, do jego współpracowników, do was, Ojcowie Kapitulni, a za waszym pośrednictwem pragnę rozciągnąć swoją myśl na wszystkich waszych współbraci, rozsianych już w ponad 40 narodach, których tutaj godnie reprezentujecie.

Pierwszym uczuciem wpływającym z duszy w tej ważnej chwili jest wdzięczność dla Pana, dawcy wszelkiej łaski, który przez tyle wieków i burz dziejowych zechciał zachować żywym i dynamicznym wasz zakon, z długim zastępem świętych i mistyków, będący w przeszłości natchnieniem dla myślicieli i pasterzy wielkiej miary i sławy światowej, zakon, który obecnie liczy 3.400 zakonników, w tym 2.570 kapłanów. Wy dobrze znacie podstawową wagę modlitwy w ogóle i dziękczynienia w życiu i nauczaniu św. Augustyna! On, który tak wysoko wzbił się w górę w kontemplacji prawdy Bożej i tak głęboko wniknął w czeluście tajemnic Boga i człowieka, zrozumiał bezwzględną konieczność pokornej i w pełni ufnej modlitwy. Choć inteligencja człowieka może być przenikliwa, to jednak tajemnica zawsze ją nieskończenie przewyższa, a modlitwa staje się potrzebą duszy. "Fit /.../ in oratione conversio

x Przemówienie ogłoszone w Castel Gandolfo 25 VIII 1983 r.,
Tekst oryginalny: Insegnamenti di Giovanni Paolo II, Città
del Vaticano 1983, VI/2, 303-308. Tłum. z włoskiego i opra-
cowanie: Bazyli Degórski OSPPE.

cordis /.../ - mówił Święty Biskup - et in ipsa conversione purgatio interioris oculi /.../"¹.

Drugie uczucie - to wezwanie: potrzeba wam nadprzyrodzonego światła podczas obrad, które musicie prowadzić dla dobra waszego zakonu w przyszłości, a także dla całego Kościoła. Na Kapitule bowiem nie tylko wybiera się Przeora Generalnego i jego bezpośrednich współpracowników na najbliższe sześć lat, ale przede wszystkim podejmowane są przedsięwzięcia i inicjatywy, mające za cel popieranie duchowej i apostołskiej żarliwości wszystkich członków zakonu. Są to wydarzenia o podstawowym znaczeniu, które wymagają wielkiego zmysłu odpowiedzialności, jak również szczególnego daru dalekowzroczności.

Waszemu zgromadzeniu większą rangę nadają także trzy szczególne wydarzenia: Rok Święty Odkupienia, w którego obchody zaangażował się cały Kościół; 450-lecie przybycia do Ameryki, a dokładniej mówiąc do Meksyku, pierwszej grupy augustiańskich misjonarzy; i wreszcie - przygotowanie obchodów 1600-lecia nawrócenia św. Augustyna /386-387/. W celu skuteczniejszego poparcia duchowej i apostołskiej żarliwości zakonu, Kapituła zaleca uważne studium nad urzeczywistnianiem "formacji ciągłej", która metodycznie i dogłębnie obejmowałaby jednostki i wspólnotę przez organizowanie specjalnych kursów teologii, duszpasterstwa, duchowości oraz spotkań i wspólnych zjazdów augustiańskich, jak wspominają o tym wyraźnie Konstytucje². Jest to temat o największej wadze, szczególnie w świecie współczesnym, który słusznie domaga się, aby osoby zakonne były doktrynalnie pewne i duchowo dobrze uformowane; dotyczy to nie tylko was - Augustianów, ale i duchowieństwa, zakonników każdej kongregacji oraz świeckich zaangażowanych w apostołat. Chodzi tu o "formację ciągłą" nie tylko intelektualną, nawet jeśli jest absolutnie konieczna, lecz także o formację obejmującą całego człowieka: jego inteligencję, wolę, zmysły; można by powiedzieć - formację naprawdę "augustiańską", która prowadziłaby do ustawicznej odnowy zarówno wspólnotowego sposobu życia Zakonu, jak i przystosowania dyscyplin religijnych.

Z tych to właśnie powodów potrzeba wam bardzo modlitwy: "Módl się w nadziei, módl się z wiarą i miłością - pisał nasz

1 De sermone Domini in monte II 3, 14, CCL 35, 104.

2 Por. Constitutiones Ordinis S. Augustini 110.

Święty - módl się ze stałością i cierpliwością"³. Modlitwa jest konieczna jak łaska, którą nam wyprasza. Głównym zadaniem waszego Zakonu jest zachowanie żywego i pociągającego zafascynowania św. Augustynem, także we współczesnym społeczeństwie, który jest olśniewającym i entuzjastycznym ideałem, ponieważ dokładna i pełna zaangażowania znajomość jego myśli i życia wzbudza pragnienie Boga, zachwyty Jezusem Chrystusem, miłość do mądrości i prawdy, potrzebę łaski, modlitwy, cnoty, miłości braterskiej, pragnienie szczęśliwej wieczności.

2. Ja także z wami łączę się modlitwą, gdyż jestem przekonany, iż macie do spełnienia w świecie współczesnym wielkie posłannictwo - dać odczuć miłość i miłosierdzie Chrystusa tak żarliwie i gorąco, jak wasz Ojciec i Mistrz. "Późno Cię umiłowalem, Piękności tak dawna a tak nowa, późno Cię umiłowalem!"⁴ - wołał z uśmierzoną goryczą św. Augustyn, ale, raz osiągnąwszy prawdę, poświęcił się jej bez reszty i żył tylko dla niej, świadcząc o niej, głosząc ją, broniąc jej, ofiarując się całkowicie dla niej: "O aeterna veritas, et vera caritas et cara aeternitas! Tu es Deus meus, Tibi suspiro die ac nocte!"⁵ - wołał do Boga, w "Wyznaniach", a w "Soliloquiach": "Już Ciebie tylko kocham, za Tobą tylko idę, Ciebie tylko szukam, Tobie tylko służyć jestem gotowy, bo Tyś jedyny jest prawym władcą - do Ciebie pragnę należeć /.../. Powiedz mi, dokąd mam się zwrócić, aby ujrzeć Ciebie, a ufam, że wszystko, co rozkażesz, uczynię"⁶. Takie muszą być także i wasze uczucia, aby móc wykonywać wybrane przez was i powierzone wam zadanie.

3. Na rozpoczęcie Kapituły zwracam się do was i do wszystkich członków zakonu z tym samym żarem św. Augustyna: "Miłujcie Prawdę z całego serca i z całej duszy!" - Kochajcie prawdę, przede wszystkim, mając żywe zrozumienie dla współczesnego społeczeństwa, w którym żyjemy. W dzisiejszym świecie jest wiele

3 Epistula 130, 16, 29, CSEL 44, 73.

4 Confessiones X 27, 38, CSEL 33, 255, tłum. Z. Kubiak /Święty Augustyn, Wyznania, Warszawa 1987³/, 246.

5 Tamże, VII 10, 16, CSEL 33, 157.

6 Soliloquia I 1, 5, PL 32, 872, tłum. A. Świderkówna, DF II 12.

osób, które jak św. Augustyn szukają prawdy i sensu własnego życia, znaczenia historii zawsze tak burzliwej i nieprzewidywalnej, a także racji samego wszechświata, wymykającego się definitywnemu poznaniu wiedzy. Pamiętajcie o tym, co pisał Święty w "Wyznaniach": "Stałem się sam dla siebie wielkim problemem. Pytałem mą duszę, dlaczego jest tak smutna i czemu tak strasznie mnie dręczy, a ona nie potrafiła mi na to odpowiedzieć"⁷. Jakże aktualne są te słowa! Dwadzieścia lat temu, w przemówieniu na otwarcie drugiej sesji Soboru Watykańskiego II, Paweł VI mówił: "Spojrzenie zwrócone na świat napełnia nas ogromnym smutkiem ze względu na wiele zła: bezbożnictwo pochłania część ludzkości i pociąga za sobą zachwianie porządku intelektualnego, moralnego i społecznego, którego świat traci pojęcie. Podczas gdy rośnie światło nauki o rzeczach materialnych, rozprzestrzenia się ciemność nauki o Bogu i, co za tym idzie, także prawdziwej nauki o człowieku. Podczas gdy postęp cudownie doskonali wszelkiego rodzaju narzędzia, którymi dysponuje człowiek, jego serce skłania się w kierunku pustki, smutku, rozpacz"⁸. Dramatyczne stwierdzenia, zawsze boleśnie prawdziwe! Jakże jednak prawdziwe i jeszcze bardziej przejmujące pozostaje wołanie św. Augustyna: "Fecisti nos ad Te, Domine, et inquietum cor nostrum donec requiescat in Te!"⁹ Z uderzającego zjawiska zeświecczenia musi powstać fenomen "dojrzewania" wiary, a więc personalizacji, drogą poszukiwania i osobistego przekonania. Człowieka pełnego problemów, który poszukuje, i dzisiejszego chrześcijanina, który domaga się jasności i pewności, należy zrozumieć, kochać i wspomagać.

Kochajcie następnie przede wszystkim prawdę ze szczególną troską o prawowierność, gorliwie słuchając Mistrza, który mówi we wnętrzu, i będąc ściśle zjednoczeni z Kościołem, Matką zbawienia. "Chrystus niech będzie w twym sercu - pouczał Biskup Hippony - namaszczenie Jego niech będzie w sercu, by nie zna-

7 Confessiones IV 4, 9, CSEL 33, 70, Kubiak 68.

8 Insegnamenti di Paolo VI, Città del Vaticano 1963. I 182.

9 Confessiones I 1, 1, CSEL 33, 1.

lazło się serce spragnione w samotności i bez źródeł, w których by się orzeźwiło. Wewnątrz jest Nauczyciel, który uczy: Chrystus uczy, Jego natchnienie uczy. Gdzie zaś nie ma Jego natchnienia i jego namaszczenia, tam daremnie brzmią z zewnątrz słowa"¹⁰. Ale to właśnie Kościół musi być przewodnikiem na drodze Prawdy. Pod tym względem św. Augustyn jest jasny i stanowczy: "Quantum quisque amat Ecclesiam Christi, tantum habet Spiritum Sanctum"¹¹. "Non habent Dei caritatem, qui Ecclesiae non diligunt unitatem"¹². Tak czyńcie, abyscie byli "dobrym ziarnem" i zawsze je siali, w taki sposób, aby każdy, kto słucha waszego słowa i waszych rad, mógł poczuć się utwierdzonym w prawdzie i w miłości do Chrystusa i Kościoła oraz cieszyć się, iż zdąża do niebieskiego Miasta.

Kochajcie wreszcie prawdę, oddając się w sposób właściwy dziełu waszej doskonałości. Głównym zadaniem waszego Zakonu jest kontemplacja z zamiarem wykorzystania jej w życiu czynnym, w nauczaniu i w miłości. Św. Augustyn domagał się odpowiedniego przygotowania w dyscyplinach religijnych, zwłaszcza w Piśmie św., aby następnie móc we właściwy sposób pełnić swoją służbę kapłańską, wielką wagę przywiązywał do życia wspólnotowego ze względu na możliwość osiągnięcia większej doskonałości dzięki wzajemnej pomocy¹³. Św. Augustyn naucza, że apostoł musi być najpierw "mężem modlitwy", a potem głosicielem¹⁴. W tym względzie należy podkreślić konieczność surowości życia, powagi, poczucia dyscypliny, świętej odwagi zarówno w stawianiu wymogów w imię Chrystusa i Kościoła, jak i w posłuszeństwie. Każdy augustianin musi w sposób szczególny pamiętać, że jest narzędziem i współpracownikiem "łaski" Bożej. Wydaje się, że św. Augustyn we wszystkich swoich dziełach, stanowiących niewyczerpane źródło dla medytacji i wzlotów, chce nam stale mówić, że choć z pewnością trzeba starać się coraz bardziej zrozumieć, to jednak rzeczą

10 In Ioannis epistulam ad Parthos tractatus III 13, PL 35, 2004, PSP 15/2, 419-420.

11 In Ioannis Evangelium tractatus 32, 8, CCL 36, 304.

12 De baptismo contra Donatistas III 16, 21, PL 43, 148.

13 Por. Epistula 211, 12, CSEL 57, 366.

14 Por. De doctrina christiana IV 15, 32, CCL 32, 138.

o wiele ważniejszą jest zawsze coraz bardziej miłować: "Im więcej więc będziesz miłował, tym wyżej wstąpisz"¹⁵. A więc - miłować prawdę, oznacza w konkretnie miłować świętość. "Kiedy zacznie się niepokój - tak on napomina - zbudź śpiącego Chrystusa. Postaw na nogi swoją wiarę, a zobaczysz, że cię nie opuści"¹⁶.

4. Umiłowani! Kończąc to nasze miłe spotkanie, idę dalej za nauką Świętego Doktora, wpajając w was czułą i głęboką miłość do Najświętszej Maryi Panny. W dziele na temat dziewictwa Augustyn pisze: "Maria cooperata est caritate ut fideles in Ecclesia nascerentur, quae illius capitis membra sunt: corpore vero ipsius capitis mater"¹⁷. Maryja przez swą miłość współdziałała, by dać nam życie nadprzyrodzone! Niech Ona was oświeci i natchnie w tych dniach wzmożonej pracy! Niech przede wszystkim ochrania i umacnia cały Zakon Augustiański w żarliwym zdążaniu ku Temu, który jest "celem naszych pragnień", którego będziemy oglądać bez końca w "szabat bez wieczoru", kochać bez trudu, wysławiać bez zmęczenia. "Oto, co będzie na końcu, ale bez końca. Bo i jakież inny jest nasz cel, jeśli nie dojdziecie do Królestwa, które nie ma żadnego końca?"¹⁸

Niech wam także towarzyszy Błogosławieństwo Apostolskie, którego z głębi serca wam udzielam i rozciągam na wszystkich współbraci zakonu.

Jan Paweł II

15 Enarrationes in psalmum 83, 10, CCL 39, 1155, tłum. J. Sulowski, PSP 40, 66.

16 Tamże, 90, 2, 11, CCL 39, 1276-1277, PSP 40, 197.

17 De sancta virginitate 6, 6, CSEL 41, 240.

18 De Civitate Dei XXII 30, CCL 48, 866, tłum. W. Kornatowski /Święty Augustyn, O państwie Bożym, Warszawa 1977/, II 617.